

A pécsi közgyűlésről és a bellyei uradalomba tett kirándulásról.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek mult hó 23-án Pécsen tartott közgyűléséről, annak az egyesülethez és az általa képviselt gazdasági ághoz méltó ünnepélyes lefolyásáról a róla szóló hivatalos jegyzőkönyv teljes képet ad azon t. olvasóinknak is, akik maguk ezen Pécs városnak immár másodizben megnyilvánult páratlan vendégszeretete által kedves emlékezetűvé, a kiállítás és Frigyes főherceg ur kegyes meghívása folytán pedig tanulságossá tett közgyűlésen nem vehettek részt. Ámde csupán a szorosan vett hivatalos gyűlésről nyerünk a jegyzőkönyvből képet, ami a közgyűlés előtt és utána volt, nemkülönben a junius 24-én a bellyei uradalomba tett kirándulásról hiába keresünk a hivatalos ügyiratban felvilágosítást.

Mint más vidéki közgyűléseink alkalmával, úgy most is tehát a hivatalos közleménynek e hézagát más uton kell kitöltenünk s éppen ez a célja jelen sorainknak.

A közgyűlésre összesereglett mintegy 200 tagtárs nagyrészt junius 22-én délben érkezett Pécsre, a Budapest felől érkező gyorsvonattal, melylyel az egyesület elnöksége is utazott.

Már Dombóváron a vonatba szállt néhány az ügyvezetéssel megbízott pécsi kartárs és a résztvevők mindegyikének borítékban kézbesítette az összes tudnivalókat. Ott találtuk abban a részletes programmon és közgyűlési tárgysorozaton kívül a közgyűlésre jelentkezettek teljes névsorát a szállás megjelölésével, a szállás-czédulát, két napra érvényes kiállítási belépő jegyet, a város színeiből álló (kék-sárga) apró csokrocskát, mint jelvényt, és a kiállítás erdészeti és vadászati csoportjának részletes ismertetését tartalmazó füzetet. A programmból sajnálkozva értesültünk arról, hogy a Beliscére, a Guttman bárók nagyarányu faipartelepeire tervezett kirándulás az ott kitört munkászavargások miatt elmarad.

Amidőn vonatunk a baranyamegyei előhegység dombsoraiból kibontakozott, a Mecsek lábán és részben annak lejtőin megpillantottuk utunk célját, a kies fekvésű s már távolról feltűnő hatalmas régibb és újabb épületekben bővelkedő Pécsen, amely nagy történeti multra tekint vissza s ma is, mint régen, a török világ előtt, méltán nevezhető kulturális gócpontnak. Aszfaltos

utain járva, számos közintézetét látva, a Dunántul legjelentéke-
nyebb városát ismerjük fel benne.

Pécsett már a pályaudvaron nyilvánult meg a városnak rend-
kívüli vendégszeretete, amely nem egy idősebb kartársnak még
élénk emlékezetében volt abból az időből, amidőn 23 év előtt
szintén Pécsett tartotta az erdészeti egyesület közgyűlését. A pályau-
dvaron ugyanis az egyesületi tagok fogadására megjelentek
Nendtvich Andor polgármester a városi tanács több tagjával,
Koszits Kamill Baranya vármegye alispánja, *Zsolnay* Miklós, a
kiállítás végrehajtó bizottságának elnöke és a már előzően Pécsre
érkezett egyesületi tagok. A vonat megérkezésekor kiszálló ven-
dégeket *Nendtvich* Andor polgármester üdvözölte a vendéglátó
város nevében. *Bánffy* Dezső báró meleg hangon válaszolt az
üdvözlésre. Hálás köszönetet mond, hogy Pécs sz. kir. város az
országos kiállítás alkalmával meghívta az egyesületet, melynek
kellemes emlékezetében él az a szíves fogadtatás, amelyben 23
év előtt ugyanitt részesült.

Miután még *Koszits* Kamill alispán Baranya vármegye közön-
sége nevében üdvözölte az egyesületet, a készen álló kocsikon
ki-ki szállására hajtott.

A délután az elnökséget és a választmány tagjait ülésre szó-
litotta, míg a többi egyesületi tag a rendkívül sikerült kiállítás
és a város egyéb nevezetességeinek (pl. a 7 millió korona reá-
fordításával helyreállított székesegyház stb.) megtekintésére fordí-
totta idejét. Sokan egyébiránt csak az este 7 óra után érkező
vonattal jöttek meg.

A kiállítás, mely közvetlenül a vasuti állomás mellett épült s
melynek erdészeti és vadászati csoportját külön fogjuk ismertetni,
általában mindenkit meglepett, nemcsak a beépített terület nagy-
sága, hanem a kiállítás külső csinosága és értékes belső tartalma
következtében. De meglepett annak nagy látogatottsága is, a siker
legjobb bizonyítéka. Nem lenne helyén itt e lapban a kiállítás-
nak az erdészetet közelebbről nem érdeklő részét bővebben méltá-
tatni s így csupán arra szorítkozunk, hogy a kiállításnak valóban
szép, a vidéki kiállítások terén eddig el nem ért sikere felett
őszinte örömnünknek adunk kifejezést.

Junius 22-én este, amidőn a kiállítási pavillonok változatos

szegélyvonalai ezer meg ezer színes izzólámpa tündéri fényében gyultak ki, a kiállítás nagyvendéglőjében gyültek össze az Országos Erdészeti Egyesület tagjai, a baráti viszontlátás örömeit élvezve.

Junius 23-án az új városházának tágas, fokozatosan emelkedő padosorokkal biró nagy üléstermében folyt le a közgyűlés. Utána mindenki levonult a kiállítási színház szellős csarnokába, ahol a város vendégelte meg az egyesület tagjait. Az asztaltón *Bánffy Dezső* báró, jobbján *Erreth* János főispán, balján *Nendtwich* Andor polgármester, azután az egyesület alelnökeivel és notabilitásaival váltakozó sorrendben Pécs város előkelőségei közül Balogh Károly ítélőtáblai elnök, Koszits Kamill alispán, Stenge Ferencz vármegyei főjegyző, Pleininger Ferencz orsz. képviselő, Ország Lajos a baranyamegyei gazd. egyesület elnöke és annak titkára, Förster Jenő, Zsolnai Miklós és Visy László dr., a kiállítási végrehajtó bizottság képviselőjében, Tróber Aladár dr., Oberhammer Antal és Pintér. Ferencz, a városi tanács képviselőjében, Kiss József, mint a Mecsek Egyesület titkára és a helyi sajtó képviselői foglaltak helyet.

Az ebéd során elsőnek *Bánffy* Dezső báró emelkedett szólásra. T. urak! Az országos erdészeti egyesület Pécs sz. kir. város szivesége folytán ide jött ez évi rendes közgyűlését megtartani. Azon sziveslátás, melyben az országos egyesületet részesítik, az a szeretet, amelylyel a város nevében annak polgármestere (Éljenzés.) üdvözölt bennünket, a figyelem, amelyben a város főispánja (Élénk éljenzés.) részesít: jogot adnak nekünk arra, hogy kijelentsük egész őszintén, hogy mi itt magunkat nagyon jól érezzük. (Igaz! Ugy van!) Látva ezt a szives fogadtatást, visszaemlékezünk egy régebbi időre, mikor 1884-ben hasonló szives vendéglátás rendjén volt itt az országos egyesület, élvezve a pécsiek vendégszeretetét. (Igaz! Ugy van!)

T. urak! A szives vendéglátás következménye mindig egy bizonyos otthonosság, amit az ember érez abban a körben, ahol látja, hogy szeretik, ahol látja, hogy szívesen fogadják, ahol látja, hogy otléte idejét kellemessé tenni igyekeznek. (Ugy van!)

T. urak! Amidőn mi itt jól érezzük magunkat, az egyesület régi hagyománya szerint illő megemlékeznünk Magyarország királyáról, kinek képe budapesti székházunk nagytermét diszíti. Mi erdészek úgy tartjuk, hogy a király, aki maga is nem egyszer

fordul meg az erdőkben, aki maga is keresi az erdők közötti örömeiket, szereti a vadászatot: jóakarója az erdésznek és kegyes királyi pásztora az erdészeti egyesületnek.

Mi szeretnők, hogy iránta érzett tiszteletünk és alattvalói hódolatunk mellett ő is velünk érezzen s otthon találja magát körünkben. (Helyeslés.)

Üritem poharamat Magyarország apostoli királyára, azzal a szívből jövő és azt hiszem mindnyájunk helyeslésével találkozó óhajjal: adja Isten, hogy Ő Felsége keresse és találja meg módját annak, hogy az ő magyar népe körében otthon legyen, (Éljenzés.) s ott, ahol szeretik, ott ahol tisztelik, ahol vele együtt éreznek, népével együtt munkáljon az állam és a nemzet érdekeiért, a nagy magyar állam nemzeti egységben való kiépítésére. (Hosszan tartó élénk helyeslés és éljenzés.)

Nendtvich Andor házigazdai tisztéből kifolyólag szíve egész melegeivel üdvözli az erdészeti egyesület tagjait a fehér asztalnál is. Benső örömét fokozza, hogy az ország erdészeit ily szép számmal üdvözölheti Pécsen. Kettős minőségben tolmácsolhatja örömét a mai erdészeti ünnep alkalmából. Első sorban is, mint Pécs polgármestere, mely város magát ezen látogatás által megtisztelve érzi és abban, hogy az egyesület ismételten Pécsen tartja meg közgyűlését, joggal következtethet arra, hogy a várossal rokonszenveznek és hogy a 23 év előtti itt tartózkodás kellemes emlékei még most is élnek szíveikben. Ezen rokonszenvet a város közönsége nevében legmelegebben viszonzza és nagyrabecsüli ezen egyesületnek a jövő nemzedék érdekében is kifejtett áldásos gazdasági és kulturális munkásságát. Üdvözli azonban az egyesületet második tulajdonságában is, mint erdőtulajdonos, ezen erdőkoszoruzta városban, mert ezen egyesület 23 év előtti pécsi időzése is áldásos nyomokat hagyott a város erdejében, mert lényegesen hozzájárultak annak gazdasági fejlesztéséhez. A város öröme az erdészeti egyesület itt időzése fölött annál nagyobb, mivel az alkalmat adott arra, hogy itt üdvözljük közéletünk egyik díszét és ékességét, a kipróbált vezért és államférfiut, Bánffy Dezső bárót (Lelkes éljenzés.), akiben mi az izzó magyar fajszeretet, a magyar érzés, a nemzeti eszme és gondolat lánglelkű, odaadó apostolát, a magyar érdeknek minden téren szókimondó, nyílt és őszinte harcosát tiszteljük. Igéi meg-

találják az utat minden magyar szívéhez. Adja az Isten, hogy hazafias érzülettől sugalt misszióját még sokáig folytathassa. Poharát emeli az egyesületre és ő excellenciájára, Bánffy Dezső báróra, annak elnökére. (Élénk éljenzés.)

Bedő Albert emelkedett fel ezután szólásra. Tudom — ugymond — hogy mit éreznek önök mindnyájan; tudom, hogy mily élénken dobog szivük a kék-sárga szalag alatt (Éljenzés.); tudom, hogy Pécs városa iránt minden magyar erdész meleg szeretette és őszinte ragaszkodással viseltetik. (Élénk helyeslés.) Művészet, tudomány, műipar, gazdaság, kereskedelem otthonos itt; és aki ide jön, az szeretni tanulja a hazát. (Éljenzés.) Ezen város jólétére, nagyjainak és kicsinyeinek boldogulására emeli poharát és ha látjuk az eredményeket, lehetetlen, hogy ne gondoljunk azokra, akik ezen boldogulásra szentelik minden tevékenységöket. Erreth János főispánt és Nendtvich Andor polgármestert élteti és e város további virulására köszönt, a jelenvolt erdészek tüntető éljenzése mellett.

Koszits Kamill alispán Baranya vármegye közönsége nevében már most üdvözli az erdészeti egyesületet, mely a vármegyét ezen közgyűlésre meghívta és egyuttal a vármegye közönsége örömének ad kifejezést, hogy az egyesület a holnapi napon a vármegye területén tesz látogatást, amikor a vármegye képviselőiben módjában lesz az egyesülettel közelebbi érintkezésbe léphetni. Mint a közigazgatás embere, élénk összeköttetésben áll az erdészekkel és jól tudja, mily fontos ágazata a közgazdaságnak az erdészet. Hogy ezen a téren oly nevezetes eredményeket értünk el, azt annak köszönjük, hogy ezen egyesület vezetősége hivatásának magaslatán állt, ugy a multban, mint jelenben. Ezen egyesület alelnökeit, *Bedő* Albert államtitkárt és *Horváth* Sándor min. tanácsost köszönti. (Éljenzés.)

Csupor István primási urad. főerdőmester Baranya vármegye alispánjára emelte poharát.

Téglás Károly erdészeti főiskolai tanár az erdészközönség összessége nevében tesz arról vallomást, hogy büszkeség tölti el őket azok fölött, amiket itt láttak és tapasztaltak. Amint az este végigsétáltak a kivilágított kiállítási területen és az esti szürkületben a csillagok ezrei gyultak ki, megdobbant szivök, érezve, hogy

a magyar nemzet kies, vidéki paradicsomába léptek és ezt a nagy ragyogást, ezt a nagy és hasznos eredményt kis körnek buzgósága és lelkesedése biztosította. Büszkeség töltött el, hogy vidéken is láthatunk ilyen alkotást, mely nemcsak a lelket gyönyörködteti, de a tapasztalatok bővítésére is alkalmas.

Hogy ez a mű létrejöjjön, ahhoz nem nagy, de lelkes gárda kellett, melynek tagjai nem irtóznak a munkától, nem riadnak vissza az áldozattól. Pécs boldog város, mert amely városból ilyen gárda kerül ki, mely éjjelt nappal meg nem különböztetve ilyen eredményes munkát végez, mely paradicsomot varázsolt ide, mely még az ország fővárosának is diszére lenne, az ilyen város megtalálja a boldogulás útját. Irigylő Péctől ezen urakat. Lelke egész melegével emeli poharát a kiállítás rendezőire és különösen az azoknak élén álló Zsolnay Miklósrá, aki nem Pécsnek, de az egész magyar hazának kimagasló alakja, aki nevének eddigi fényét újabb és fényesebb sikerrel tetézte. (Lelkes éljenzés.)

Zsolnay Miklós mély hálával köszönve meg a kiállítás végrehajtó bizottságára elhangzott szíves szavakat, nem találja meg oly gyorsan a megfelelő szavakat, melyekkel a kiállítás sikerét átruházhatná a társadalomra, melynek tényezőire esik vissza ezen kiállítás sikere is. Ugy érezi, mintha egy zsákot, telve kincsekkel raknának eléje és arról van szó, hogy most ezen kincseket, a dicséretet, melyet hallott, igazságosan és megfelelően osztsza szét. A mi orsz. kiállításunk erdészeti pavillonja is egyik drágaköve a kiállításnak, melynek létesítése és benépesítése körül oly jóakarátú támogatásban volt részünk a kormány részéről, mely nélkül ezen eredményt elérni képesek nem lettünk volna. Tomcsányi Gyula miniszteri tanácsost, a földmivelésügyi miniszter, Dapsy Frigyest, a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőit élteti.

Balogh Károlyt, a Mecsek-Egyesület elnökét a rokonszenv hozta az erdészeti szakférfiak körébe. Az erdőnek nemcsak közgazdasági, de kulturális és társadalmi föladatai is vannak. Ezen kulturális föladatait ismerték el az illetékes tényezők, amikor a Mecseknek a város tőzsomszédságában elterülő részét a rendes üzemből kivonták, melyet azután a Mecsek-Egyesület sétatakkal hálózott be. Az erdő és a szép természet kultusza egyesülnek az orsz. erdészeti egyesületben, és örömmel tekint annak elébe, hogy

az erdészek a későbbi órákban meg fogják tekinteni a Mecsek-Egyesület alkotását.

Páncél Ottó főhivja kartársainak figyelmét a pécsi erdőparkra melynek megtekintése alkalmával meg fognak arról győződni mily szép eredménnyel működött itt az erdészeti egyesülete rokoncélokat követő Mecsek-Egyesület. Ezen egyesület az erdő szeretetét ápolja a polgárság körében. Az egyesület vezérére Balogh Károly ítélőtáblai elnökre, aki ékes tollával is terjeszti az erdő kultuszát, emeli poharát. (Éljenzés.)

Márton Sándor kir. erdőmester, az erdészeti tisztikar anyagi helyzetének megjavításáról szól és mély hálával emeli poharát arra, akinek máris oly sokat köszönnek a magyar erdészek ezen a téren: Bánffy Dezső báróra. (Hosszas éljenzés.)

Bund Károly egyesületi titkár nem hagyhatja el a fehér asztalt anélkül, hogy le ne rójja az egyesület nevében a hálát azoknak, akik a pécsi összejövétel oly szép lefolyását előmozdították, hogy az minden részletében oly tökéletes volt. A város tanácsa megbízásából Oberhammer Antal h. rendőrfőkapitány, pécsi szaktársaik sorából *Páncél* Ottó, *Suha* Rezső, *Almássy* István és *Tripammer* Károly fáradozása járt oly kiváló eredménnyel. De hálával tartoznak a helyi sajtónak is, mely odaadással karolta föl az erdészeti egyesület pécsi kirándulását. Élteni az ügyvezetőket és a helyi sajtó két organumának felelős szerkesztőit. (Éljenzés.)

Végül még *Zólogy* Imre éltette az egyesület titkárát.

Az asztalbontás után a társaság a kiállítást tekintette meg, öt óra felé pedig egy csoport, az elnökség tagjaival a városi erdőbe indult, míg többen *Nónay* m. kir. honvédőrnagy szivesége folytán a mintaszerű berendezésű hadapródiskolát tekintették meg.

A Mecsek oldalán elterülő városi erdőnek kényelmes és szép kilátást nyújtó sétautjain a Mecsek-Egyesület elnöke, Balogh Károly kir. ítélőtáblai tanácselnök és titkára, Kiss József tanár vezették a vendégeket, míg a szükséges szakszerű felvilágosításokkal *Suha* Rezső városi erdőmester szolgált.

Az est ismét a kiállítás területén telt el, kellemesen, különféle szórakozások között.

Másnap, június 24-én a közgyűlés tagjainak legnagyobb része,

mintegy 140, már reggeli 5 óra 55 perczkor külön vonaton elhagyták a vendégszerető várost, amely bizonyára mindenki hálás emlékezetében marad. Az eddigi rekkenő hőséget kellemesen hűvös idő váltotta fel, anélkül, hogy esett volna az eső. Vonatunk a híres villányi borvidéken haladt keresztül a Pécestől 54 km-nyire fekvő Baranyavár-Pélmonostorig, ahol megérkezve, Frigyes főherczeg uradalmi nevében *Maier* Emil jószágigazgató üdvözölte a kirándulókat, kiknek nevében *Bánffy* Dezső báró válaszolt. A helybeli dalárda erre elénekelt a Hymnust, amelyet kalaplevéve hallgattunk meg. Az egyesület megérkezése után üdvözlő táviratot küldött az uradalom fenséges tulajdonosának.

A főherczegi uradalom egyik, lombbal erre az alkalomra izlésesen feldisített raktárhelyiségében villásreggeli várt reánk, melynek elköltése után, mintegy 8 órakor a gazdasági vasut készen álló vonatára ültünk, amely elsősorban a „Háli“ nevű, mintegy 2270 k. h.-nyi erdőbe értünk, ahol a török idők előtt Háli község feküdt.

Czélszerű ujitásként tapasztaltuk, hogy a nevezetesebb látnivalókra számozott táblák tettek bennünket figyelmessé, amelyek számjelzése utalt a kiosztott utmutató megfelelő magyarázatára.

Igy legkönnyebben és legkényelmesebben nyertünk minderről felvilágosítást. Utközben olvashattuk el az uradalom általános viszonyainak leírását is, amelyből a következő általános adatokat közöljük: A bellyei hitbizományi uradalom összes területe 109.062 k. hold, amelyből 64.116 k. h. áll, 7 erdőgondnokságra osztva, erdészeti kezelés alatt. Ebből azonban csak 32.556 k. h. az erdő, a többi legnagyobb részt legelő, rét, nádas és vízfelület. Az erdészeti személyzet, amely a Főherczeglakon székelő jószágigazgatóságnak van alárendelve, 10 erdőtisztből és 60 erdőőrből (halőr, gátőr) áll.

Az erdők legnagyobb része, mintegy 25.000 k. h. a Duna árterében terül el, míg 7500 k. h. az u. n. fensiki vagy lapályi erdő. Az ártéri vagy berki erdőknek körülbelül $\frac{1}{3}$ -része gátak által a Duna időközi áradásai ellen meg van védve, míg a többi az év nagy részében víz alatt áll. Eszerint megkülönböztethetők:

1. Fensiki (lapályi) erdők (90—211 m).
2. Ármentesített berki erdő.

3. Áradásoknak kitett berki erdő.

1. **Fensíki erdők** (lapályi erdők). Ezen erdők 300—3000 kat. holdnyi részletekben, az egész uradalom területén elszórtan fekszenek, mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel körülvéve.

Vágható koru állabai természetesen uton képződtek s egyenesen gyertyánból, kocsányos tölgyből, cserből és mezei szilvből állanak. Alárendelve előfordul még a hárs, mezei juhar és cseresznye. A fiatalabb állabok nagy része, körülbelül 50 éves korig már mesterséges uton létesültek; fafajtaik: elegyetlen kocsányos tölgy, vagy kocsányos tölgy egyenesen cserrel, gyertyánnal, fekete fenyővel és amerikai dióval, vagy végül elegyetlen ákác. Előbbiek szálerdő-üzemben kezeltek, az ákácra sarjerdő-üzem volt tervezve 25 éves vágásfordulóval. Azonban az ákácállabokat a pajzstetű és különösen a fa gyökerén élősködő gomba már 10—15 éves korban annyira tönkretette, hogy időelőtti kihasználásuk vált szükségessé. Kihasználásuk után tehát ezen területek is tölgygyel újítatnak fel s a szálerdő-üzemhez csatoltatnak. A vágásforduló a szálerdő-üzemnél erdőgondnokságok, termőhely s különleges célok szerint 80—120 évre van megállapítva.

Vannak ezenkívül kisebb terjedelmű elegyetlen fekete-, erdei- és luczfenyő-állabok is, ezek azonban éppen kis terjedelműknél fogva, a tölgy szálerdő-üzemhez csatolják.

A kihasználás kizárólag házi kezelésben történik helybeli munkásokkal.

A vágások felújítása mesterséges uton 1—2 évi előhasználatlaltal és 3—4 évig tartó köztes használat mellett történik. Erdősítési mód a soros vetés, 2 m távolságu sorokban. Az esetleges pótlások csemetekertekben nevelt gyertyánnal, kőrissel, mezei szilvel és fekete fenyőcsemetékkel történik.

Az erdei faválasztékok legnagyobb része az uradalom saját szükségleteinek kielégítésére szolgál, a többi szabott ár szerint helyben értékesítetik; a vágásmaradék (tuskó és galyfa) pedig 2—3 kocsitehernyi részletekben, árverés útján.

Az ákácállabokból főképpen szőlőkaró, telefonpózna s kisebb méretű szerszámfa termeltetik, tűzifának csak a tuskó és ágfa marad.

Az előhasználati termékek, mivel az egész fensik fában szü-
kölködik, jól értékesíthetők.

Az erdei választékoknak a rakodóhelyekhez való közelítése,
illetve fuvarozása helybeli fuvarosokkal történik.

2. Ármentesített berki erdők. Ezekben a vágható koru
állabok természetes uton képződtek és pedig még mielőtt a terü-
let ármentesített volna s így magukon viselik a berki erdők
jellegét.

A magas helyeket kocsányos tölgy, közönséges kőrisrel,
szillel, fekete és ezüstnyárral elegyesen, a mélyebben fekvő
helyeket a fűz (*Salix alba*) foglalja el. A fiatalabb állabok itt is
mesterséges uton létesültek, jórészt kocsányos tölgyből, de nyár-
fából is állanak.

Növekedésük és fejlődésük a legtöbb helyen jónak mondható.

Az üzem mód, vágásforduló, kihasználás, felújítás, értékesítés
azonos a lapályi erdőknél előadottakkal, csupán a kisebb értékű
áterdölési fa értékesíthető alacsonyabb árak mellett, ami a vidék
fában kevésbé szükölködő voltában s aránylag csekélyebb számu
lakosságában leli magyarázatát.

Az erdei termékek, különösen a nagyobb méretű műfarön-
kök közelítése a rakodókhoz, itt helybeli fuvarosokon kívül *2 km*
hosszu hordozható erdei vasuttal is történik.

3. Áradásoknak kitett berki erdők. Ezek természetes uton
keletkeztek. A magasabb helyeket kocsányos tölgy, többnyire
mint tulkoros, hatalmas törzsek, közönséges kőris, mezei szil,
fekete és ezüstnyárfával elegyesen, a mélyebb helyeket a fűz
(*Salix alba*) foglalja el. A legmélyebb helyeken a kecskefűz és
a kötőfűz diszlik.

Ezen erdők ezelőtt kizárólag sarjerdő-üzemben kezeltettek,
most a vágások felújítása helyenként mesterséges uton történik
és a szükséges pótlások csemetekertben nevelt tölgy-, kőris- és
szilsuhángokkal, mélyebb helyeken fűzdugványokkal eszközöl-
tetnek.

Az erdősítési viszonyok azonban itt nagyon is kedvezőtle-
nek, mert az időszaki áradások, tavaszi alomtűzek és az elég nagy
számu szarvasvad-állomány, különösen a fiatal állabokban, kiszá-
mithatatlan károkat okoznak, azokat néha tönkre teszik.

A vágásforduló a lágyfánál 30—40 évre van megállapítva, a keményfára 80 év.

A kihasználás módja ezen erdőknél még néhány év előtt a tővön való értékesítés volt, most kizárólag házilag történik és pedig az uradalomra nézve előnyösebben.

A termelt választékok a dunaparti rakodókon az erdőhivatal által zárt írásbeli ajánlatok útján adatnak el.

Tőárak a (belső) mentesített berki erdők áraival megegyezők, sőt tekintve az olcsóbb vízi uton való szállítást, még valamivel magasabbak.

Az 1906. évben kihasználtatott:

Kemény műfa	4.267 m ³	Szöllőkaró	726.977 drb
Lágy műfa	1.178 "	Vasuti talpfa	63.797 "
Teknőfa	1.875 "	Telefonpózna	3.450 "
Tuskófa	1.178 "	Építő rózse	79.993 kéve
Kemény tűzifa	25.010 "	Erdei lécz, karó	
Lágy tűzifa	138.900 "	stb.	42.870 drb

Nevezetes jövedelmi forrást képeznek a bérbe adott szántóföldek, a kaszálásra kiadott fű és a legeltetés.

Vadászat. Az egész uradalomban csak a fővadra és pedig első sorban a szarvasra van fektetve a fősúly, anélkül, hogy mesterségesen tenyésztetnék. A szarvas legkedvesebb tartózkodási helyei a berki erdők, a lapályi erdőkben inkább csak mint váltóvad fordul elő.

Az állomány mintegy 2000 darabra tehető.

Azonkívül előfordul még a vadsertés és az őz, de ez már alárendeltebb szerepet játszik.

Az apróvad közül csak az erdei szalonka vadásztatik rendszeresen, a többi apróvad semminemű ápolásban nem részesül s aránylag csak igen csekély számban is fordul elő.

Az 1906. évben lövetett:

<i>Hasznos vad</i>	<i>Kártékony vad</i>
174 drb szarvasbika	30 drb róka
406 " szarvastehén és borju	4 " vadmacska
27 " őzbak	5 " nyest
12 " őzgida	4 " görény
53 " vadsertés	5 " vidra

<i>Hasznos vad</i>		<i>Kártékony vad</i>	
106 drb	mezei nyul	116 drb	kutya és macska
37 "	fácán	87 "	héja, vércse stb.
30 "	fogoly	424 "	varju és szarka
4 "	fürj	64 "	káró katona
209 "	erdei szalonka	351 "	gém
6 "	mocsári szalonka	6 "	bagoly
44 "	vadlud	98 "	különféle
28 "	vadrucza		
		1188 drb	
1093 drb			

Élve adatott el 8 drb szarvas.

Halászat. A halászat a Duna folyamban, annak árterében és mellékágaiban gyakoroltatik és az uradalomnak igen jelentékeny mellékjövedelmét képezi. Az üzem nagyobbára házi kezelésben van olyképpen, hogy a halászok a fogott zsákmány eladási árából bizonyos hányadot kapnak, többnyire a felét.

Van azonkívül a karapáncsai erdőgondnokság területén 200 kat. holdnyi kiterjedésű mesterséges tógazdaság is.

Az 1906. évben fogtak: 758 *kg* kecségét, 13.171 *kg* süllőt, 14.697 *kg* harcsát, 58.395 *kg* pontyot, 205.001 *kg* csukát, 522 *kg* kárászt, 41.697 *kg* czompót és 483.578 *kg* fehér halat, összesen 817.518 *kg*-ot.

Mialatt így tájékoztattuk magunkat az uradalom különleges és legtöbbünk előtt idegenszerű viszonyai felől, vonatunk részben kocsányos tölgy-fiatalosok, részben ákáczosok és 65—90 éves gyertyánerdők között haladt. Ez utóbbiakban közbeszórva tulkoros, igen erős, de többnyire csúcsháradt tölgyek állanak. Ilyen az idősebb erdők legnagyobb része. A vonatról leszállva, az egyik ily nagy tölgyfát meg is tekintettük, bámulva a természet csodás alkotó erejét. A fa magassága 30 *m*, kerülete 715 *cm*, átmérője 227 *cm*, fatömege 50 *m*³-re, kora 250—300 évre van becsülve.

Innen rövid séta után 28 éves, hazai makkal felujtított kocsányos tölgyállabhoz értünk.

Fatömege kat. holdanként 117 *m*³.

Átlagos évi növedék 4.17 *m*³.

Közvetlenül határos ezzel ugyanoly koru, de szebb, egyene-
sebb növésű, szlavóniai makkból (var. tardiflora) nevelt tölgyes.

Fatömege kat. holdanként	---	---	---	131 m ³ .
Átlagos évi növedék	---	---	---	4.67 m ³ .

Érdekesen illusztrálja ez a két erdőrészlet a fák tulajdonsá-
gainak átöröklődését, amely még a 30 éves korban is, amint a
példa bizonyítja, tisztán kimutatható.

A háli, most jelentőséggel már nem bíró csatornán átha-
ladva, különféle koru, részben fekete dióból álló részleteken át
vonatunk Schaumburg-Lippe herceg dárdai uradalmát érinti,
azután a főhercegi uradalom „keskendi“ erdejéhez értünk, ahol
kocsikra szálltunk át. A keskendi erdő viszonyai hasonlóak a
háli erdőéhez, de az idős tölgyek hajdan nagyobb mértékben
szállattak ki. Különféle koru, többnyire szlavóniai tölgyekkel
létesített fiatalosokon haladunk át, melyeknek egy része már a
vadkárosítás nyomát mutatja. A fiatalosok jelenleg állandóan őriz-
tetnek a vad ellen.

A keskendi erdő elhagyása után utunk a XVIII. század végén
telepített Albertfalva községen haladt át. Szorgalmas és jómódu
németajku nép lakja.

A község mögött az albertfalui régi töltés veszi kezdetét.
Ez a töltés volt 1873-ig a főgát és védte a balra eső területeket
a Duna kiöntése ellen. 1876-ban az új gát átszakadt s ezen töl-
tést is átszakította az idáig tóduló árvíz. Ezen utvonalon látható
jobbra és balra két-két tengerszemserű tó, mint a gátszakadás
következménye. Partjuk igen meredek, mélységük pedig 9—12
méter. Mélységük és meredek partjuk miatt nem halászhatók.
Fehér halakon kívül kevés harcsa van bennök.

Utunk már most igen változó összetételű, nagyobbára 30—35
éves erdők között visz. A talaj a mélyedésekben televénydus, jó,
míg a magaslatokon, amelyek legnagyobb részét az 1876. évi árvíz
által odahordott homokból állanak, silányabb. A kocsányos töl-
gyön kívül főleg kanadai nyár, fűz, itt-ott ákáczt ötlük szemünkbe.
A töltésen vezető utunktól balra vegyeskoru őserdősáv húzódik,
amelynek festői alaku és óriási méretű borostyánlepte tölgy-, szil-,
nyár- és fűztörzsei ritka látvánnyal gyönyörködtetik szemünket.

Ez a sáv, amely a kőriserdei vadászlakig húzódik, parkszerűen kezeltetik.

Mielőtt a kőriserdői emeletes vadászlakhoz értünk volna, az első kocsikban ülőknek alkalmuk volt körülbelül 80—100 daraból álló szarvascsapatot látni, amely az elöntött árterületről ezekre a szárazabb részekre vonult vissza.

A Kőriserdő nevű, legnagyobb részt kiritkult füzesekből és nagyrészen még mocsaras tisztásokból álló vadászterület az ármentesítés következtében már szintén a tölgykulturának van átengedve; érdekes volt az egyik 1892-ben létesített füz- és nyárdugványokkal erdősített terület, amelyen az időközben fogantatosított ármentesítés ezt a két fanemet teljesen tönkretette. Ez a terület is tölgygyel lesz felújítandó.

A Csorna nevű holt Dunaág és az ott lévő halásztanya elhagyása után az Albrecht-Ferencz-szivattyutelephoz érünk, amely 1898-ban készült el. Czélja az árvédelmi töltésen belül jelentkező u. n. belvizeket a töltésen átemelni s ezzel ott nagy területeket a mezőgazdasági művelésre alkalmassá tenni. Ha teljes erővel dolgozik 3·8 m^3 vizet dob ki másodpercenként. Szénszükséglete naponként átlag egy vasuti kocsirakomány.

Utunk innen a nagy töltésen vezet, melyen kívül a tulajdonképpeni ártéri erdők fekszenek. Füzések és nyárfások ezek, itt-ott öreg tölgyfákkal, jelezve a szárazabb helyeket. Ottlétünk idejében az egész ártér víz alatt volt, melyből az idősebb erdők szigetként emelkedtek ki. Délutáni utunk (hajón) csupa ilyen ártéri és szigeti erdők között vezetett.

A kazuki révnél értük el a Duna főágát és a többek között pompás halászléből és a főhercegi szőlészet pompás termékeiből álló ebédet elköltve, vártuk hajónk, egy nagyobb csavargózós érkezését.

Ebéd alatt *Maier* Emil igazgató üdvözölte újból a vendégeket, mire *Bánffy* Dezső báró hosszabb beszéd kíséretében emelt poharat az uradalom fennkölt tulajdonosára, Frigyes főherceg ő cs. és kir. Fenségére, méltatva az uradalomnak a költséges árvédelmi munkálatok által végzett kulturális munkáját. *Bedő* Albert dr. alelnök az uradalom tisztikarára, *Bund* Károly a közigazgatás jelenlévő képviselőire üritette poharát. Még több felszólalás élénkitette a

társaság kedvét, mignem 4 óra felé el kellett foglalnunk a csavargőzöst, amely az 1899—1900. évben létesült 9 km hosszú dunai átvágásban, majd a Dunát szegélyző szigetek között vitt vig czigányszó mellett délnek; 6 óra táján elérjük a Dráva torkolatát. Ekkor nyugatnak vesszük utunkat és a lenyugvó nap a vízben tükröző látványában gyönyörködünk, amikor, Eszék tornyai tűnnek fel, hajóutunk célja. Elhaladunk a szomorú emlékü vasúti hid alatt, a mely 1879-ben egy Boszniából visszatérő katonai vonat alatt összeroskadt és $1\frac{1}{2}$ órákor kikötünk Eszék-Felsőváros állomáson, ahol Cesarié György ottani kir. erdőfelügyelő fogadta az érkezőket kollegiális szívességgel. A fényes Rajalszállóban gyorsan elköltött hideg buffet után lóvonatu kocsik szállítottak ki a pályaudvarra, ahonnan 9 óra után indultunk hazafelé, hogy ismét elmerüljünk a mindennapi munkában, de visszatérve emlékezetünkben a Pécssett és a bellyei uradalomban eltöltött kellemes napokra.

*

A Beliscére tervezett kirándulás, amint már jeleztük, elmaradt, még pedig ugyszólván az utolsó pillanatban kellett azt, az ott kitört sztrájk miatt lemondani. Így történhetett meg, hogy a horvát-szlavon erdészeti egyesület nem szerevén tudomást a kirándulás elmaradásáról, sürgönyi uton megleghangu kollegiális üdvözetlet küldött részünkre, amely azonban csak Budapesten jutott tudomásunkra. Az Országos Erdészeti Egyesület a társ-egyesület figyelmét átiratban köszönte meg.

*

Különös hálával kell megemlékeznünk a pécsi sajtóról (Pécsi Napló és Pécsi Közlöny), mely az erdészet ügyét mindig felkarolja, a közgyűlés alkalmából vezércikkekben foglalkozott az erdőgazdaság jelentőségével, az egyesület tevékenységével és bőven referált a közgyűlés lefolyásáról. Különösen kitűnt ezen a téren a Pécsi Napló (szerkesztő: Lenkei Lajos), amely már napokkal a közgyűlés előtt hozott hasábjain erdészeti vonatkozású közleményeket. Így pl. felújította az 1854-ben (junius 18—22. napjain) még az akkori „magyar erdőszegylet“ által Pécssett tartott közgyűlés emlékét, amelyet az egylet erdészeti kiállítással kívánt kapcsolóba hozni. A három napra tervezett ülés tárgysorozatára

első sorban az erdei szolgálomak megváltása, mint az akkori idő legaktuálisabb erdőgazdasági kérdése volt kitűzve. Azután a Duna melletti erdők ismertetésén kívül a makkozás és gubacszedés, a cserhántás, a hamuzsir-főzés jövedelmezősége képezte vita tárgyát, csupa oly tárgy, mely azóta nagyon veszített jelentőségéből. Erdőmivelési téren a Biermann-féle ültetésmód, a cserfának sarjzadási képessége és a kopárerdősités volt napirenden, végül arról is vitatkoztak, hogy hová kell az erdőőri lakokat építeni.

Ugyanennek a lapnak egyik tárczájában Pécs erdészetének multjáról értekezik egy „Cserkúti“ álnév alá rejtőző munkatársa. Erre a szerkesztőség szives engedélyével egyik közelebbi számban még visszatérünk.

*

A közgyűlés és kiállítás körül sokan buzgólkodtak. Csakis az ügyvezetők gondosságának, mindenre kiterjedő figyelmének köszönhető, hogy ily nagyszámu résztvevő elszállásolása stb. teljes rendben folyt le. Köszönetünk és hálánk illeti ezért első sorban Pécs város részéről *Oberhammer* Antal tanácsnokot, *Suha* Rezső erdőmestert (ki egyuttal az egyesület részéről felkért ügyvezető is volt) és *Tripammer* Károly városi főerdészt, a főhercegi uradalom részéről *Maier* Emil jószágigazgatót, *Fischer-Colbrie* Emil erdőmestert, ki általános sajnálkozásunkra akadályozva volt a közgyűlésen való megjelenésében, annak előkészítésében azonban tevékeny részt vett és értekezésével is hozzájárult annak emeléséhez, *Dokupil* Adolf, *Máhr* Károly és *Haring* Vilmos főhercegi főerdészek és a bellyei uradalom egész tisztikara.

Mint központi intézője az egész rendezésnek, fáradhatlan volt *Pánczél* Ottó kir. erdőfelügyelő, az elszállásolás nehéz feladatának teljesítése körül *Almássy* István m. kir. főerdész buzgólkodott, kiket *Seh* Jenő és *Deák* János m. kir. főerdészek támogattak hálára kötelező módon.

A tervbe vett beliscei kirándulás előkészítése körül *Kuzma* Gyula kir. erdőtanácsos és *Cesariő* György eszéki kir. erdőfelügyelő fáradoztak és köszönetünket annál is inkább kiérdemelték, mert a beliscei út elmaradása következtében munkájuk javarészt kárba veszett.

Fogadják mindnyájan ez uton is őszinte köszönetünket!